

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 161/22

2022 m. rugsėjo 22 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-159/21 | *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság ir kt.*

Tarptautinės apsaugos panaikinimas dėl pavojaus nacionaliniam saugumui: pagal Sąjungos teisę draudžiama Vengrijos teisės nuostata, pagal kurią atitinkamas asmuo arba jo atstovas gali susipažinti su bylos medžiaga tik *a posteriori*, gavę leidimą ir neatskleidus jiems motyvų, kuriais grindžiamas sprendimas

Pagal Sąjungos teisės normas už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą atsakinga institucija negali sistemingai remtis nemotyvuota nuomone, pateikta už nacionalinį saugumą atsakingų specializuotų institucijų, kurios konstatavo, kad asmuo kelia grėsmę nacionaliniam saugumui.

2002 m. Vengrijos teismas nuteisė GM laisvės atėmimo bausme už prekybą narkotinėmis medžiagomis. GM Vengrijoje pateikus prieglobsčio prašymą, 2012 m. birželio mėn. priimtu *Fővárosi Törvényszék* (Sostinės apygardos teismas, Vengrija, toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) sprendimu jam buvo suteiktas pabėgėlio statusas. 2019 m. liepos mėn. priimtu sprendimu *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság* (Migracijos policijos nacionalinė generalinė direkcija, Vengrija) panaikino jo turėtą pabėgėlio statusą ir atsisakė suteikti jam papildomos apsaugos statusą, kuris reglamentuotas direktyvose 2011/95¹ ir 2013/32², bet jo atveju taikė negrąžinimo principą. Tas sprendimas buvo pagrįstas dviejų specializuotų Vengrijos institucijų – *Alkotmányvédelmi Hivatal* (Konstitucijos apsaugos tarnyba) ir *Terrorelhárítási Központ* (Centrinis kovos su terorizmu biuras) – pateikta nemotyvuota nuomone, kurioje šios dvi institucijos padarė išvadą, kad GM buvimas šalyje kelia pavojų nacionaliniam saugumui. GM apskundė tą sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo klausimas, be kita ko, dėl Vengrijos teisės nuostatų,

¹ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9).

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60).

susijusių su galimybe susipažinti su įslaptinta informacija, atitikties Direktyvos 2013/32³ 23 straipsniui, kuriame numatyta tarptautinės apsaugos prašytojui teikiamos teisinės pagalbos ir atstovavimo apimtis. Jam taip pat kilo klausimas, ar Vengrijos taisyklė, pagal kurią reikalaujama, kad administracinė institucija remtųsi minėtų specializuotų institucijų nemotyvuota nuomone, pati negalėdama nagrinėti atitinkamos apsaugos nesuteikimo pagrindo taikymo, atitinka Sąjungos teisę.

Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad pagal **Direktyvą** 2013/32⁴, siejamą su bendruoju teisės į gerą administravimą principu ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, **draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kurioje numatyta, kad** jeigu sprendimas atmesti tarptautinės apsaugos prašymą arba panaikinti tokią apsaugą grindžiamas informacija, kurios atskleidimas kelia pavojų atitinkamos valstybės narės nacionaliniam saugumui, **atitinkamas asmuo arba jo patarėjas gali susipažinti su tokia informacija tik a posteriori, gavę leidimą ir neatskleidus jiems motyvų, kuriais grindžiami šie sprendimai**, o ši informacija negali būti naudojama per galimas administracines procedūras ar vykstant galimiems teismo procesams. Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad pagal **direktyvas** 2013/32 ir 2011/95⁵ **draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą atsakinga institucija** tuo atveju, kai už nacionalinį saugumą atsakingos specializuotos institucijos nemotyvuotoje nuomonėje konstatuoja, kad asmuo kelia pavojų šiam saugumui, **sistemiškai privalo nesuteikti šiam asmeniui papildomos apsaugos arba**, remdamosi šia nuomone, **panaikinti tokiam asmeniui anksčiau suteiktą tarptautinę apsaugą.**

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirma, dėl nacionalinės teisės nuostatos, kiek pagal ją ribojama atitinkamų asmenų ar jų atstovų galimybė susipažinti su konfidencialia informacija, kuria remiantis buvo priimti sprendimai panaikinti ar atsisakyti suteikti tarptautinę apsaugą dėl nacionalinio saugumo užtikrinimo priežasčių, atitikties Sąjungos teisei Teisingumo Teismas priminė, kad pagal Direktyvą 2013/32⁶, kai valstybės narės apriboja prieigą prie šios informacijos ar šaltinių, kurių atskleidimas galėtų kilti pavojus, be kita ko, nacionaliniam saugumui arba tų šaltinių saugumui, valstybės narės privalo ne tik suteikti galimybę teismams, turintiems jurisdikciją spręsti dėl tarptautinės apsaugos sprendimų teisėtumo, susipažinti su šia informacija ar šaltiniais, bet ir savo nacionalinėje teisėje nustatyti atitinkamo asmens teisę į gynybą užtikrinančias procedūras⁷. Nors valstybės narės gali suteikti galimybę susipažinti su minėta informacija atitinkamo asmens patarėjui, tokia procedūra nėra vienintelė valstybėms narėms suteikta galimybė laikytis minėto įsipareigojimo. Taigi konkrečiai šiuo tikslu vykdomų procedūrų tvarka nustatoma pagal kiekvienos valstybės narės vidaus teisės sistemą, vadovaujantis valstybių narių procesinės autonomijos principu; vis dėlto ji neturi būti mažiau palanki nei ta, kuri taikoma panašioms vidaus situacijoms (lygiavertiškumo principas), ir dėl jos naudojimas Sąjungos teisės sistemoje nustatytais teisėmis neturi tapti praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas).

³ Šio straipsnio 1 dalis suformuluota taip: „Valstybės narės užtikrina, kad patarėjas teisės klausimais arba kitas patarėjas, kuris pagal nacionalinę teisę gali tą daryti ar kuriam tai yra leidžiama, ir padedantis arba atstovaujantis prašytojui pagal nacionalinę teisę, turėtų galimybę susipažinti su prašytojo bylos informacija, remiantis kuria priimtas arba bus priimtas sprendimas.

Valstybės narės gali padaryti išimtį, kai atskleidus informaciją arba šaltinius galėtų kilti grėsmė nacionaliniam saugumui, organizacijų arba asmens (-ų), teikiančių informaciją, arba asmens (-ų), su kuriuo (-iais) yra susijusi informacija, saugumui, arba jeigu būtų pakenkta tyrimui, susijusiam su valstybės narės kompetentingų institucijų atliekamam tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimu, arba pašlytų valstybių narių tarptautiniai santykiai. Tokiais atvejais valstybės narės:

a) sudaro galimybę susipažinti su tokia informacija arba šaltiniais institucijoms, nurodytoms V skyriuje, ir

b) nustato nacionalinėje teisėje procedūras, kuriomis garantuojama, kad bus užtikrinamos prašytojo teisės į gynybą.

b punkto atžvilgiu valstybės narės visų pirma gali suteikti galimybę susipažinti su tokia informacija ar šaltiniais patarėjui teisės klausimais arba kitam patarėjui, patikrintam saugumo tikslais, tiek, kiek informacija svarbi nagrinėjant prašymą arba priimant sprendimą panaikinti tarptautinę apsaugą[.]”

⁴ Konkrečiai kalbama apie Direktyvos 2013/32 23 straipsnio 1 dalį, siejamą su jos 45 straipsnio 4 dalimi.

⁵ Konkrečiai kalbama apie Direktyvos 2013/32 4 straipsnio 1 ir 2 dalis, 10 straipsnio 2 ir 3 dalis, 11 straipsnio 2 dalį ir 45 straipsnio 3 dalį, siejamas su Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies a punktu ir 17 straipsnio 1 dalies d punktu.

⁶ 23 straipsnio 1 dalies antros pastraipos a ir b punktai.

⁷ Šis antrasis įsipareigojimas grindžiamas Direktyvos 2013/32 23 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punktu.

Teisingumo Teismas taip pat priminė, kad teisė į gynybą nėra absoliuti ir su ja susijusi teisė susipažinti su byla gali būti apribota, atsižvelgiant į palyginimą tarp, viena vertus, atitinkamo asmens teisės į gerą administravimą bei teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir, kita vertus, interesų, kuriais remiamasi siekiant pateisinti bylos informacijos neatskleidimą tam asmeniui, ypač kai šie interesai susiję su nacionaliniu saugumu. Nors dėl tokio palyginimo, atsižvelgiant į pareigą laikytis Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio, negali būti taip, kad atitinkamo asmens teisė į gynybą taptų neveiksminga, o pačioje direktyvoje⁸ numatyta teisė pateikti skundą netektų prasmės, vis dėlto dėl minėto palyginimo tam tikri bylos duomenys atitinkamam asmeniui gali būti nepateikiami, jei šių duomenų atskleidimas gali tiesiogiai ir konkrečiai pakenkti atitinkamos valstybės narės nacionaliniam saugumui.

Taigi Direktyvos 2013/32 23 straipsnio 1 dalies antros pastraipos **negalima aiškinti taip, kad pagal ją kompetentingoms institucijoms leidžiama taikyti sąlygas, dėl kurių atitinkamas asmuo atsidurtų tokioje situacijoje, kai nei jis pats, nei jo patarėjas neturėtų galimybės faktiškai susipažinti** – prireikus vykdant specialią nacionaliniam saugumui užtikrinti skirtą procedūrą – **su lemiama reikšmės šioje byloje turinčiais duomenimis**. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė, kad tuo atveju, kai byloje esančios informacijos atskleidimas buvo apribotas nacionalinio saugumo pagrindu, **atitinkamo asmens teisė į gynybą laikymasis nėra pakankamai užtikrinamas, jei šiam asmeniui suteikiama galimybė tam tikromis sąlygomis gauti leidimą susipažinti su šia informacija, kartu visiškai uždraudžiant ją naudoti per administracinę procedūrą arba per galimą teismo procesą**. Be to, jurisdikciją turinčio teismo galimybe susipažinti su byla, siekiant užtikrinti teisę į gynybą, negalima pakeisti paties atitinkamo asmens ar jo patarėjo teisės susipažinti su šioje byloje esančia informacija.

Antra, dėl nacionalinės teisės nuostatos, kiek pagal ją per procedūrą, per kurią priimami sprendimai panaikinti ar atsisakyti suteikti tarptautinę apsaugą, lemiamas vaidmuo suteikiamas nacionalinio saugumo srityje veikiančioms specializuotoms institucijoms, atitiktis Sąjungos teisei Teisingumo Teismas nusprendė, kad **tik sprendžiančioji institucija**, kontroliuojama teismo, **turi įvertinti visus svarbius faktus ir aplinkybes**, įskaitant tuos, kurie susiję su Direktyvos 2011/95 straipsnių dėl pabėgėlio statuso panaikinimo, galiojimo nutraukimo ar atsisakymo pratęsti jo galiojimą⁹ arba straipsnių dėl statuso nesuteikimo¹⁰ taikymu. Be to, sprendžiančioji institucija savo sprendime turi nurodyti priežastis, paskatinusias priimti šį sprendimą. **Taigi ji negali apsiriboti kitos institucijos priimto sprendimo įgyvendinimu ir vien šiuo pagrindu priimti sprendimą nesuteikti papildomos apsaugos arba panaikinti anksčiau suteiktą tarptautinę apsaugą**. Priešingai, **ji turi turėti visą reikšmingą informaciją ir, atsižvelgdama į ją, pati įvertinti faktus ir aplinkybes, kad būtų nustatyta jos sprendimo prasmė ir jis būtų išsamiai motyvuotas**. Nors dalį informacijos, kurią kompetentinga valdžios institucija naudoja atlikdama savo vertinimą, gali pateikti už nacionalinį saugumą atsakingos specializuotos institucijos, ši institucija turi savarankiškai įvertinti šios informacijos apimtį ir jos svarbą priimtinam sprendimui. Todėl **ji neprivalo remtis nemotyvuota nuomone, kurią pateikė tokios institucijos, remdamosi vertinimu, kurio faktinis pagrindas jai nebuvo pateiktas**.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

⁸ Ši teisė numatyta Direktyvos 2013/32 45 straipsnio 3 dalyje.

⁹ Kalbama apie Direktyvos 2011/95 14 straipsnį.

¹⁰ Kalbama apie Direktyvos 2011/95 17 straipsnį.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.
Visas sprendimo [tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.
Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005

Likite su mumis!

